

Ignjatije ZLOKOVIĆ

VLADISLAV — VLADO BRAJKOVIĆ (povodom 75-godišnjice)

Starodrevni pomorski grad Perast, pored velikog broja odvažnih pomoraca, čije su navigatorske i pomorsko-trgovačke sposobnosti, i junaštvo u ratovima protiv Turaka i gusara na moru, opjevane i opisane — dao je i povelik broj trudbenika na raznim poljima nauke i kulture. Broj ovih drugih počeo se povećavati u drugoj polovini 19. stoljeća kada je bokeljsko brodarstvo na jedra počelo naglo opadati, jer je utakmica za pomorski transport bila riješena u korist brodova na paru. Ove promjene su bile uzrok da naši brodovlasnici i kapetani više nijesu mogli svoje sinove pripremati za nasljednike u dotadanjim trgovačko-pomorskim poslovanjima, ni kao navigatore.

Tako je i kap. Andro Brajković iz Perasta (1819—1913) (čija su tri brata bili pomorski kapetani) tri sina uputio na univerzitet-ske studije u Grac. Henrik — Vladov otac — završio je pravne nauke, Tomo¹ klasičnu filologiju i Vicko, sudija, takođe pravo.

Treći sin Djenko nije iznevjerio pomorsku tradiciju porodice, bio je zapaženi pomorski kapetan, i više godina načelnik peraške općine.

Vlado se rodio u Kninu 21. I 1905. od oca Henrika i majke Ludmile, rođ. Grgašević iz poznate narodnjačke porodice u Makarskoj. Osnovnu školu završio je u Kotoru 1914. na početku I svjetskog rata kada su stanovnici Kotora i okoline bili iseljeni zbog

¹ Tomo Brajković, Perast 1853—1932. Zagreb, Profesor gimnazije u Kotoru 1878—1897. Kao poznati narodnjak bio je prvi direktor novoosnovane hrvatske gimnazije u Zadru koja je bila tekovina narodne borbe na Primorju, vođene kroz Dalmatinski sabor. Tada su u Zadru postojale — i dalje ostale do završetka II svjetskog rata — dvije potpune srednje škole Gimnazija i Realka, nazvane «talijanske» sa italijanskim nastavnim jezikom. Boka ga bira dva puta za zastupnika u Dalmatinski sabor, u dva saziva, 1889—95. i 1908—1918. Kao odličan stručnjak prevodio je odabrana djela klasične književnosti i objavljivao u «Godišnjacima» kotorske Gimnazije. Proučava bokeljske dijalekte; objavio studiju «Peraški dijalekt», izd. Zadar, 1896.

Bio je jedan od osnivača Jugoslovenskog udruženja za pomorsko pravo, a više godina njegov predsjednik. Predstavljao je našu državu na raznim međunarodnim naučnim skupovima pomorsko-pravnih stručnjaka. Biran je za člana Predsjedništva Međunarodne organizacije za pomorsko pravo, a od 1969. do 1973. bio je i potpredsjednik.

Za dopisnog člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti Zagreb, izabran je 1961, a za redovnog 1962. godine. Član je brojnih međunarodnih udruženja; posebno treba istaknuti da je 1967. god. izabran za člana Pomorske akademije u Parizu.

U Domovini je obavljao i obavlja mnoge značajne funkcije kao član: Pravnog savjeta SIV-a, Komisije za pravne nauke Saveznog savjeta za naučni rad, Stalnog stručnog pravnog odbora Savezne spoljnotrgovinske komore; arbiter Međunarodne trg. komore i Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Jugoslavije, itd.

Veliki je doprinos dr Brajkovića na Pomorskoj enciklopediji čiji je glavni urednik i najplodniji saradnik. Sada je u toku njeno drugo izdanje. Smatra se među najboljima u svijetu. Najveći broj Brajkovićevih jedinica su zaokrugljeni i potpuni naučni radovi, dok su mnoge jedinice koje je on redigovao i dopunio dobile punu formu i sadržinu.

Društvo za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije — koje je dostojan predstavnik naše pomorske zajednice — broji Brajkovića među svoje osnivače, i kao predsjednika od 1972. do 1974, a dalje predsjednika svoga Naučnog savjeta i kao počasnog člana.

Minuli rat ostavio je ruševine na čitavoj našoj obali od Kopra do Bojane. I inače skromnu tonažu naše tadanje trgovačke mornarice sveo je na petinu. Sve ovo trebalo je što prije sanirati, a nova vremena tražila su savremenu tehniku i prateće ustanove (brodogradilišta, lučke uređaje, stručne škole i institute) kakve su pomorski narodi — napredniji od nas — i od ranije — imali. Ovakav rad je tražio spremne ljude i pregaoce kakav je dr Brajković. Tekovine i na ovom polju obnove naše zemlje povezane su s njegovim imenom. Uvijek je znao naći puta i načina da pomogne svuda gdje se njegova pomoć tražila. Ovdje mislimo i na decentralizaciju naše trgovačke mornarice, pedesetih godina, i osnivanju novih parobrodarskih preduzeća duž jadranske obale. Trajna je njegova pomoć pomorskim preduzećima u Crnoj Gori: Jugosl. oceanskoj plovidbi u Kotoru i Prekookeanskoj plovidbi — Bar. Član je Pravnog savjeta Skupštine SRCG i — po pozivu predaje pomorsko pravo na Pravnom fakultetu u Titogradu. Član je Crnogorske akademije nauka i umjetnosti i član Savjeta Republike.

Pored mnogih svojih odgovornih dužnosti — zvaničnih i dobrovoljnih — Vlado Brajković nalazi vremena da se interesuje i

pozabavi raznim planovima i poslovima, vezanim za privredu i prosvjetno-kulturni napredak Boka Kotorske, a to je započeo 1924. godine kada je sa piscem ovih redova bio saosnivač Pozorišno-muzičkog društva »Bokelj« u Kotoru, koje je bilo aktivno do rata (1941). Njegova briga za rodni kraj bila je naročito ispoljena poslije katastrofalnog zemljotresa iz 1979. godine.

Posebno treba dodati i njegovu brigu za pojedinca koja je nevidljiva, a koju najbolje znaju i pamte mnogi naši ljudi koji su u svojim potrebama i nevoljama nalazili otvoreno njegovo bratsko srce. Na ovo mu je Boka bratski odgovorila kada ga je — prije 16 godina — jednodušno izabrala za admirala starodrevne »Bokeljske mornarice« u kojoj su utkani oko dvanaest stoljeća pomorskog bivstvovanja ovog kraja.

Bogati Brajkovićev naučni opus sadržan je (do 1975) u 173 štampana djela na našem, a i na stranim jezicima (francuskom, engleskom i talijanskom). Ovdje se ne računaju kraći članci, osvrti, izvještaji, recenzije i bibliografske bilješke i uvodnici u raznim našim časopisima, novinama i prigodnim publikacijama.

Za zasluge je akademik Brajković odlikovan: Ordenom rada sa crvenom zastavom, Ordenom Republike sa srebrnim vijencem i Nagradom AVNOJ-a (1978). Dobio je i Orden za pomorske zasluge (*Chevalier d'Ordre du Mérite Maritime*), odličje koje se rijetko dijeli i to samo za posebne zasluge za pomorstvo u svijetu.

U ovoj prilici i mogućnosti zaslužnom jubilarcu namjenjujemo ovaj kratki i sažeti rad, svjesni da bi se o njemu moglo mnogo više reći. To će svakako učiniti oni koji su imali prilike da neposredno i izbluže prate njegove mnogostruke aktivnosti.²

² Pored vlastitih bilježaka i zapažanja, poslužio sam se i radom: Prof. dr Branko Jakaša, *Zivot i rad prof. dr Vladislava Brajkovića*, »Zbornik Pravnog fakulteta«, Zagreb, 1975. (Ovaj Zbornik je štampan povodom 70-godišnjice VI. Br.).

